

Inari Listo

LL, erikoislääkäri
HYKS, ATeK, Uusi lastensairaala
Inari.listo@hus.fi

Haastattelu

Palliativista lääketiedettä Pohjoismaissa

Viime vuosikymmenten aikana on lisääntynyt tietoisuus tarpeesta saada erityistä osaamista vakavan sairauden kanssa kamppailevan potilaan kohtaamiseen ja hoitamiseen. Pohjoismaiset palliativisen lääketieteen yhdistykset vastasivat tarpeeseen vuonna 2003 perustamalla koulutuspolun, jossa on mahdollista erikoistua palliativiseen hoitoon yhdessä pohjoismaisten kollegojen kanssa.

Yksi koulutuksen käyneistä on Laura Madanat-Harjuoja, lasten hematologiaan HUSissa ja Boston Children's Hospitalissa erikoistuva pediatri, joka kävi koulutuksen vuosina 2017–2019.

Olet lasten hematologiaan erikoistuva pediatri. Kävit Pohjoismaisen erityispätevyuden palliativisesta hoidosta. Kenelle suosittelisit tätä koulutusta?

Kaikille! Lääkärin työssä on opittava kohtaamaan vakavien sairauksien kanssa eläviä ja kuoleviakin potilaita. On tärkeää ymmärtää, että lääkärin työ voi olla muutakin kuin parantavan hoidon tarjoamista.

Suomessa on myös mahdollista suorittaa palliativisen hoidon erityispätevyys. Miksi valitsit juuri pohjoismaisen koulutuksen?

On rikastuttavaa kuulla, miten muualla tehdään asioita: aukenee uusia näkökulmia ja toimintatapoja tehdä asioita. Kurssi vaikutti lisäksi monipuolisemmalla kuin suomalainen vastaava.

Minkälainen hakuprosessi koulutukseen oli?

Nettipohjainen hakukaavake, jossa tärkeänä osana oli motivaatiokirje ja

ansioluettelo. Mukaan oli liitettävä rahoitussuunnitelma kurssin osallistumismaksujen kattamisesta. Suomen Palliativisen Lääketieteen Yhdistys sekä Suomen Syöpäyhdistys ovat myöntäneet stipendejä kurssin suorittajille.

Keskeiset asiat kurssin sisällöstä?

Kuusi moduulia, joissa käytiin läpi palliativisen lääketieteen tärkeimmät osa-alueet.

Käsiteltäviä teemoja olivat muun muassa oirehoito, kipu, akuutit tilanteet, kuoleva potilas, pediatriinen palliativinen hoito, vanhusten palliativisen hoidon erityispiirteet, etiikka ja kommunikaatio, tiimityö, tutkimusmenetelmät, opettaminen sekä palliativisen hoidon organisointi, hallinto ja johtaminen. Erytymänsä moduuleista ansaitsee lääkärin peruskoulutuksen aikana varsin vähän huomioitu kommunikaatiokoulutus. Siinä harjoiteltiin huonojen uutisten kertomista ja pohdittiin eettisiä kysymyksiä. Tärkeänä kaikkia osa-alueita läpileikkaa-

vana asiana oli siirtyminen kuratiivisesta hoidosta palliativiseen hoitoon.

Kurssin käytännön toteutuksesta?

Kaikissa moduuleissa opiskellaan yksi viikko kyseisen moduulin järjestävässä maassa. Moduuleissa tehtiin paljon ryhmätöitä, joissa potilastapausten valossa pääsi kuulemaan monenlaisia käytäntöjä hoitaa hyvinkin haastavia tilanteita. Ryhmätöissä myös kurssihenki voimistui. Yhdessä jaetut omassa potilastyössä kohdatut kokemukset muodostuivat keskeiseksi lähiopetusviikkojen anniksi. Suomalaisista osallistujista muodostui yhteisten matkojen ansiosta tiivis porukka, jossa konsultaatiomahdollisuudet toimivat edelleen. Kurssiin kuului lisäksi tutkimusprojekti ja lopussa oli kuulustelu englanniksi. Tässä vahva teoriaosaaminen oli keskiössä.

Miltä lääketieteen erikoisaloilta koulutuksessa oli osallistujia, ja onko koulutusta rajattu tiettyjen erikoisalojen osajille?

Kuka tahansa voi hakea. Järjestäjät toivoivatkin, että hakijoita tulisi monipuolisesti eri erikoisaloilta. Omalla kurssillani oli sisätautilääkäreitä, onkologeja, keuhkolääkäriä, gynekologiä, anestesialääkäriä, pediatriä ja neurologia. Kirurgeja kaivattiin.

Suomen NSCPM -osallistajat Tukholmassa. Kuva Laura Madanat-Harjuoja, 2019.

Miten näkisit, että koulutusta voitaisiin hyödyntää pediatrialla?

Koulutus on hyvin yleispätevä ja auttaa kohtaamaan kroonisten sairauksien kanssa painivia potilaita ja perheitä. Koulutusta voidaan siis hyödyntää hyvin laajasti pediatrian eri osa-alueilla.

Miten vertailisit palliativisen hoidon tasoa eri Pohjoismaissa?

Ruotsissa palliativinen lääketiede on oma lisäkoulutusohjelmansa (suppea erikoisala), muissa Pohjoismaissa – Suomi mukaan lukien – erityispätevyys. Kurssilla kävi selväksi, että muissa Pohjoismaissa on pidemmät perinteet palliativisella alalla ja alan kehitykselle on annettu paremmat resurssit jo pidempään. Palliativisia yksiköitä on myös väkilukuun nähden enemmän. Hyvänä esimerkkinä mainittakoon lasten saattohoitokoti, joka toimii sekä Tanskassa että

Ruotsissa. Suomessa palliativinen ala on vielä osittain lasten kengissä: tarvitaan lisää osaajia ja myös palliativisen alan yksiköitä.

Koulutuksen paras anti?

Koulutuksessa kehittyi systemaattinen lähestymistapa potilaiden kokonaisvaltaiseen hoitoon, joka pitää sisällään somaattisten, psykologisten, sosiaalisten ja henkisten tarpeiden arvioinnin. Moniammatillisen yhteistyön merkityksen korostaminen: ei ole palliativista hoitoa ilman koko tiimiä, johon kuuluvat lääkärin lisäksi hoitaja, psykologi, sosiaalityöntekijä ja joskus fysioterapeuttikin. Palliativiseen hoitoon siirtyminen ei tarkoita luovuttamista, vain hoidon tavoitteet muuttuvat. Hoitoa on tarjolla vielä tässä vaiheessa paljon; fokus muuttuu elämänlaadun parantamiseen.

Mikä?

- Pohjoismainen palliativisen hoidon erityispätevyys -koulutus (Nordic Specialist Course in Palliative Medicine, NSCPM), kestoltaan kaksi vuotta. Suomessa erityispätevyyden saamiseksi täytyy kurssin lisäksi työskennellä yhteensä kaksi vuotta erikoislääkärinä, joista kuusi kuukautta tulee olla palliativisen alan yksikössä.

Kenelle?

- Kaikkien erikoisalojen erikoislääkäreille, jotka voivat hyödyntää koulutusta työssään.
- Osallistujia kurssille otetaan kaikista Pohjoismaista yhteensä 38, joista suomalaisille on varattu 7-8 paikkaa.

Miten?

- www.nscpm.org
- Hakulomake nettisivustolla, liitteeksi motivaatiokirje ja ansioluettelo.
- Osallistajat valitaan kansallisesti hakijoiden joukosta.

Kurssilaiset siirtymässä illanviettoon kauniissa Bergenissä. Kuva Laura Madanat-Harjuoja, 2018.

”Jotta voit lääkärinä hoitaa kuolevia potilaita, sinun pitää kohdata kuolema itse ja tulla sinuiksi omien menetysten kanssa.” ■